

PÅL SKOVLI HENRIKSEN

NETTET

19.01.2021

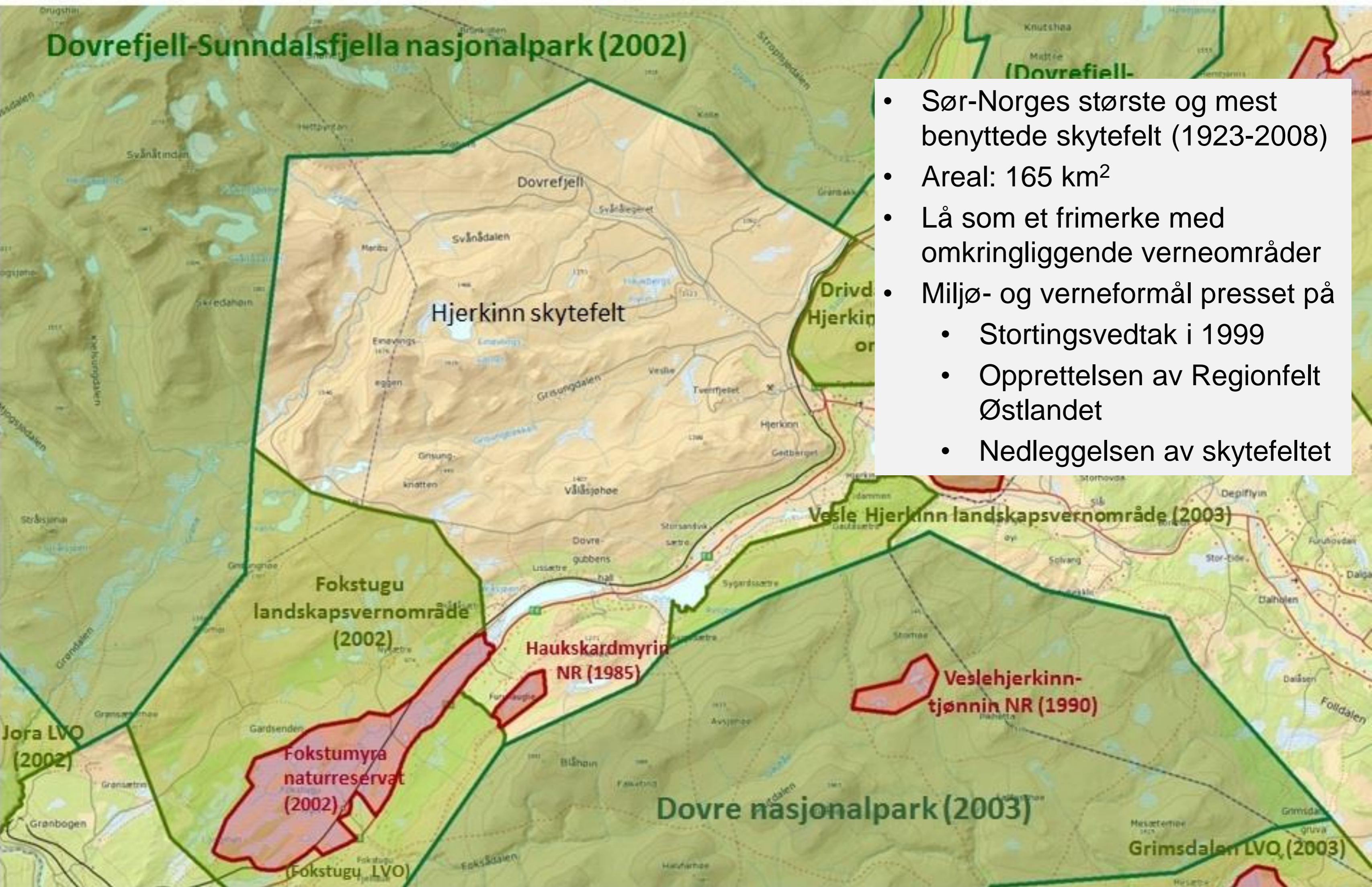
Fra skytefelt til nasjonalpark – restaurering i høyfjellet

Hjerkinn PRO

Foto: Geir Olav Slåen

Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark (2002)

- Sør-Norges største og mest benyttede skytefelt (1923-2008)
- Areal: 165 km²
- Lå som et frimerke med omkringliggende verneområder
- Miljø- og verneformål presset på
 - Stortingsvedtak i 1999
 - Opprettelsen av Regionfelt Østlandet
 - Nedleggelsen av skytefeltet

«fremtidig vern»

«en betydelig naturgevinst»

«tilbakeføring til sivil bruk»

«tilbakeføres til en mest mulig opprinnelig naturtilstand»

«bygge kunnskap med overføringsverdi»

Hjerkinn PRO

● Tidsrammer

- Planleggingsfase på tidlig 2000-tall
- Fase I: 2006-2012
- Fase II: 2013-2020

● Økonomi:

- Budsjett: 573 MNOK
- Prognose: 580 MNOK
- Eksplosivryddingen har vært kostnadsbærer
- Naturrestaureringen: 140 MNOK
- 2,7 mnok/km² eller 27/m²

Grønt kurs

1. Tilrettelegge for naturlig gjenvekst

2. Unngå nye inngrep under tilbakeføringa

3. Forbud mot innført plantemateriale

4. Noen tiltak skal ha rask effekt
(men de lange perspektivene har hovedfokus)

5. Zoom inn – zoom ut (integrate small and large scale perspectives during all restoration planning and activity)

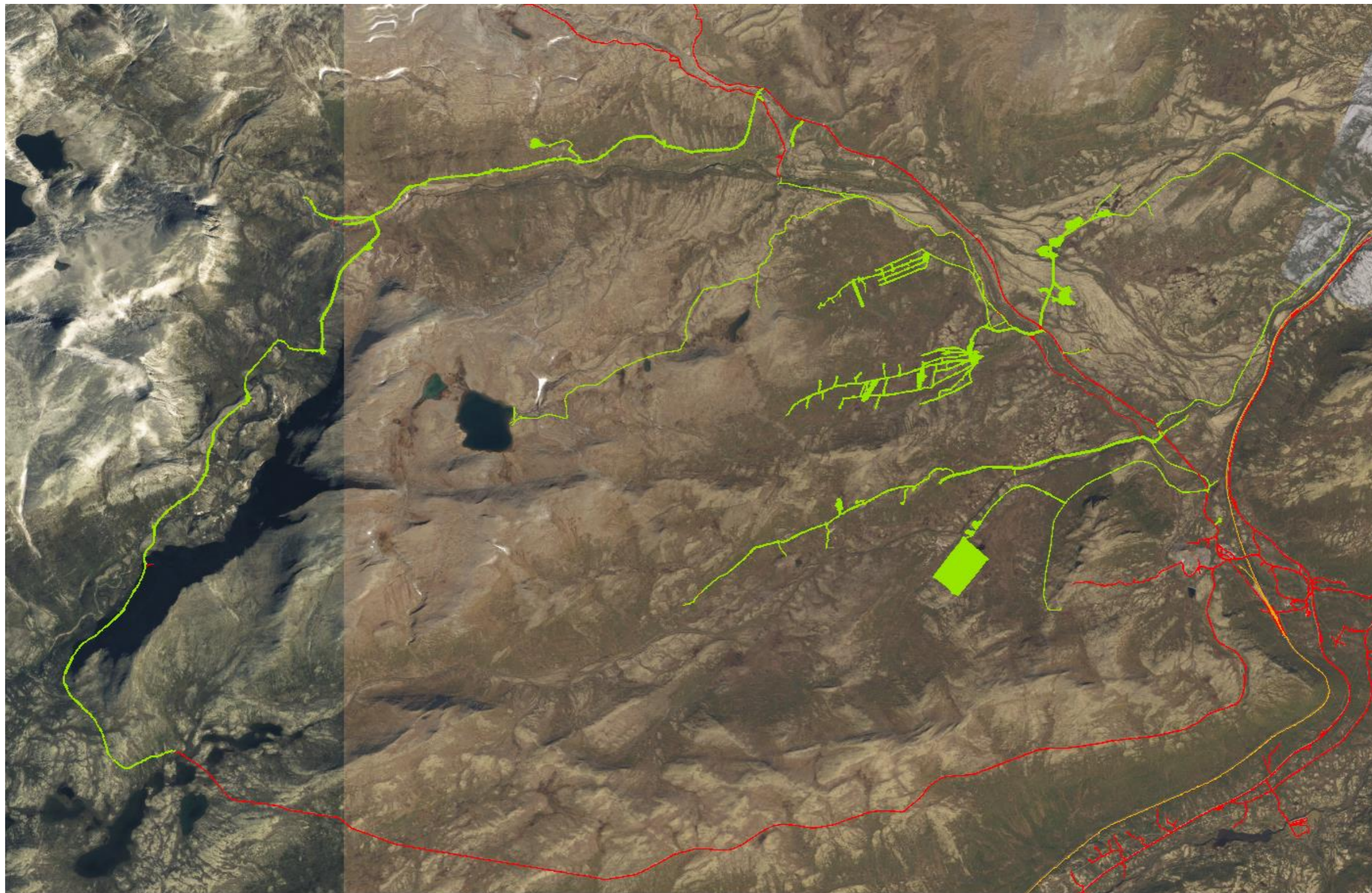
05/07/2018

«en betydelig naturgevinst»

Fjerne tekniske inngrep

Fjerna
Beholdt

Areal:

- veger (selve vegbredden + 25 m buffer på begge sider)
- områder (arealet + 25 m buffer rundt)

5200 dekar
(= 1040 fotballbaner)

Juni 2017

August 2017

«en betydelig naturgevinst»

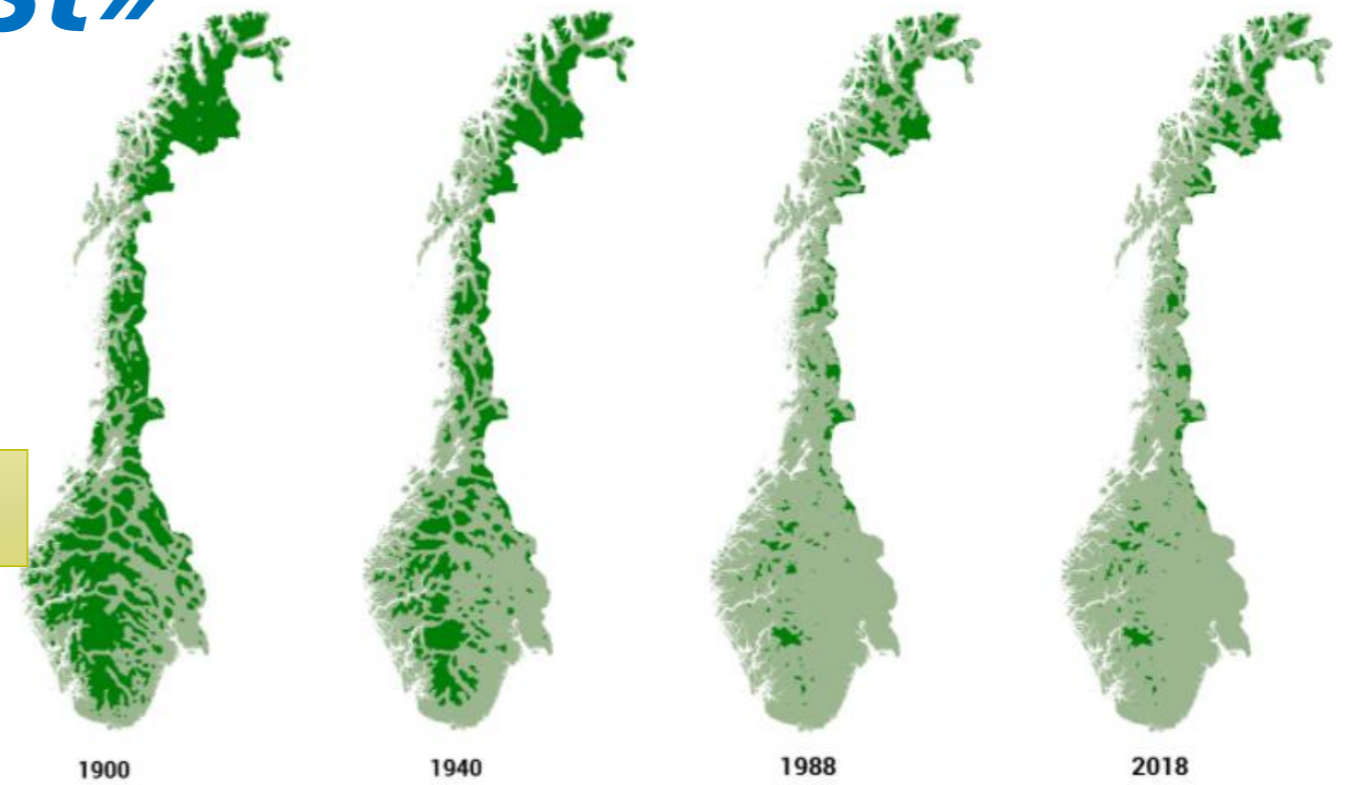
Villmarkspregede områder i Norge

INON

Avstand til tyngre tekniske inngrep (INON)

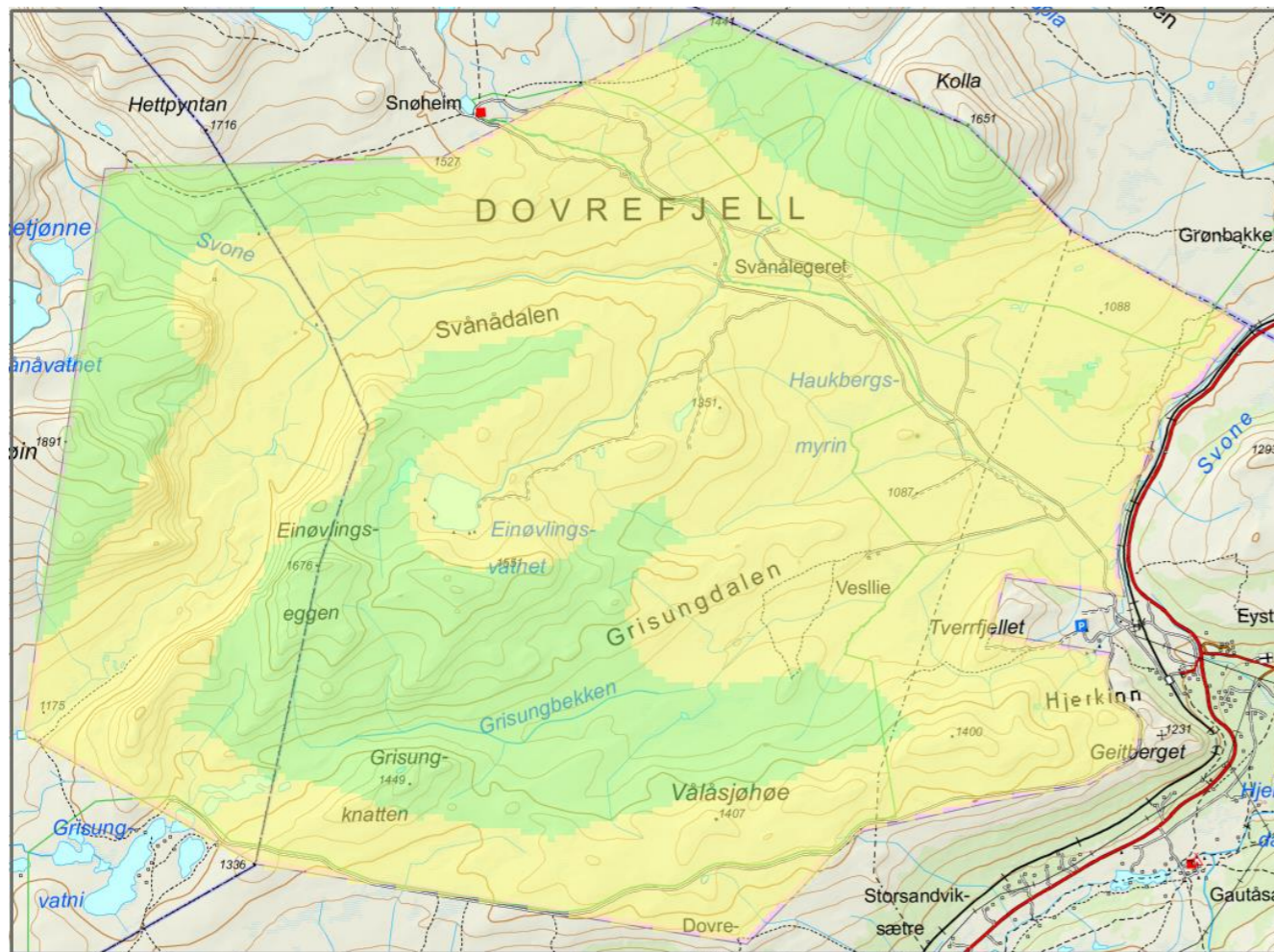
- 1: < 1 km
- 2: 1-3 km
- 3: 3-5 km
- 4: > 5 km

Areal villmark (INON) redusert fra 50% til 12% fra 1900 til 2018 (Kilde: Miljøstatus Norge)

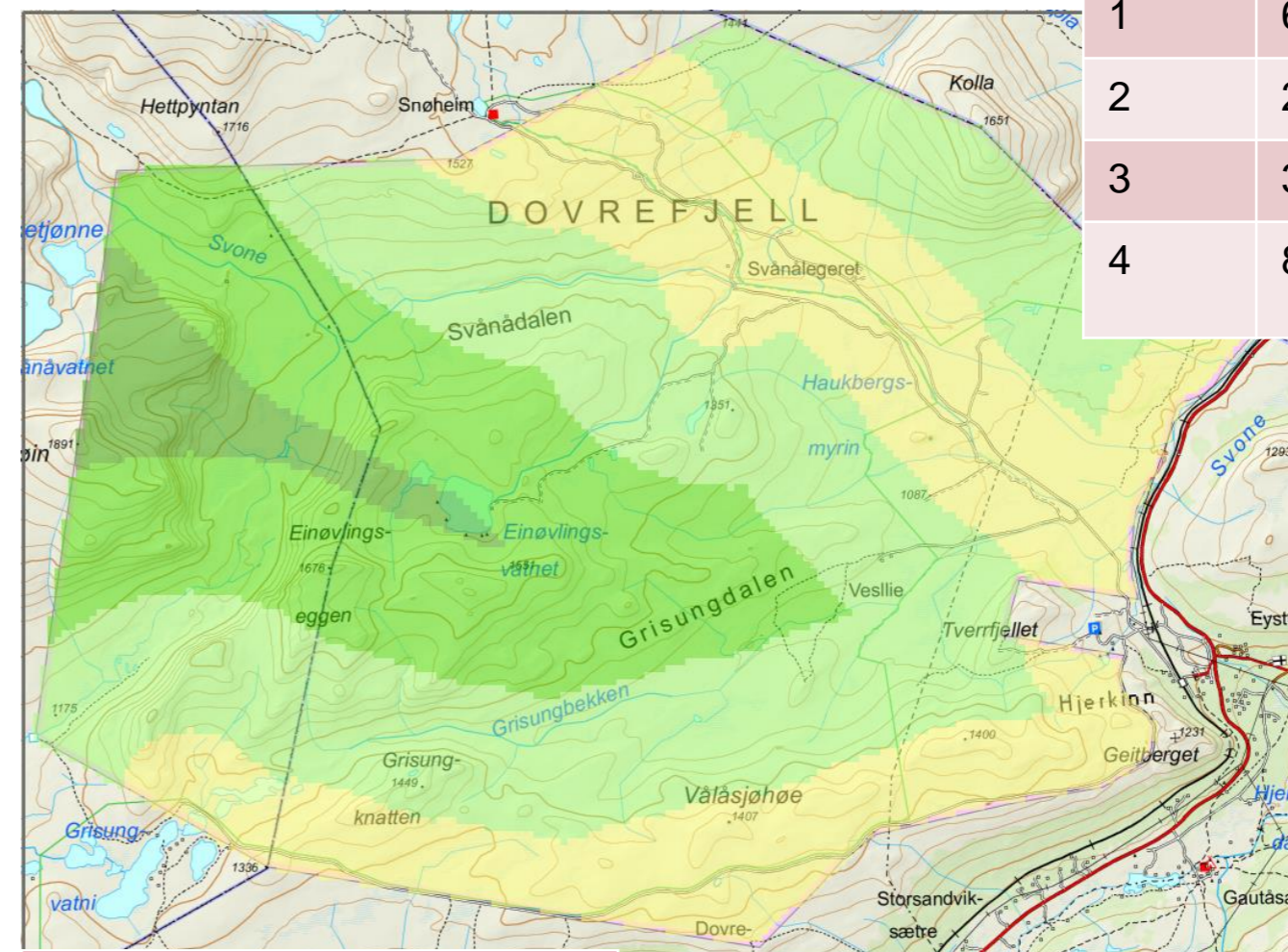
● Villmarkspreget: Naturområder som ligger fem km eller mer i luftlinje

PLAN	
1	686 ha
2	2970 ha
3	3858 ha
4	8829 ha

INON FØR

1	11155 ha
2	5190 ha
3	
4	

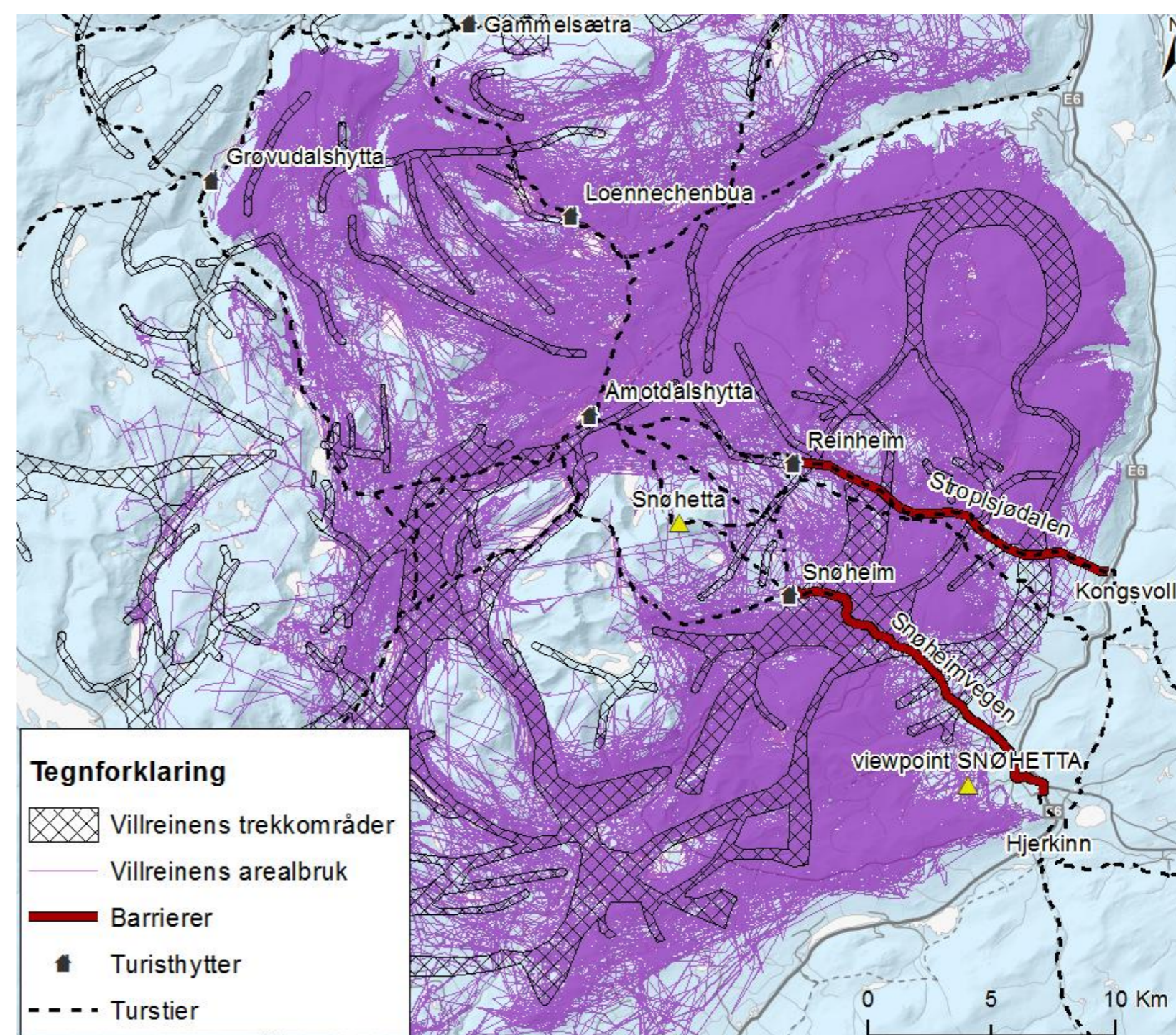
RESTAURERT

1	4944 ha
2	6641 ha
3	4004 ha
4	756 ha

«en betydelig naturgevinst - villreinen»

● Kong. resolusjon 20.4.2018

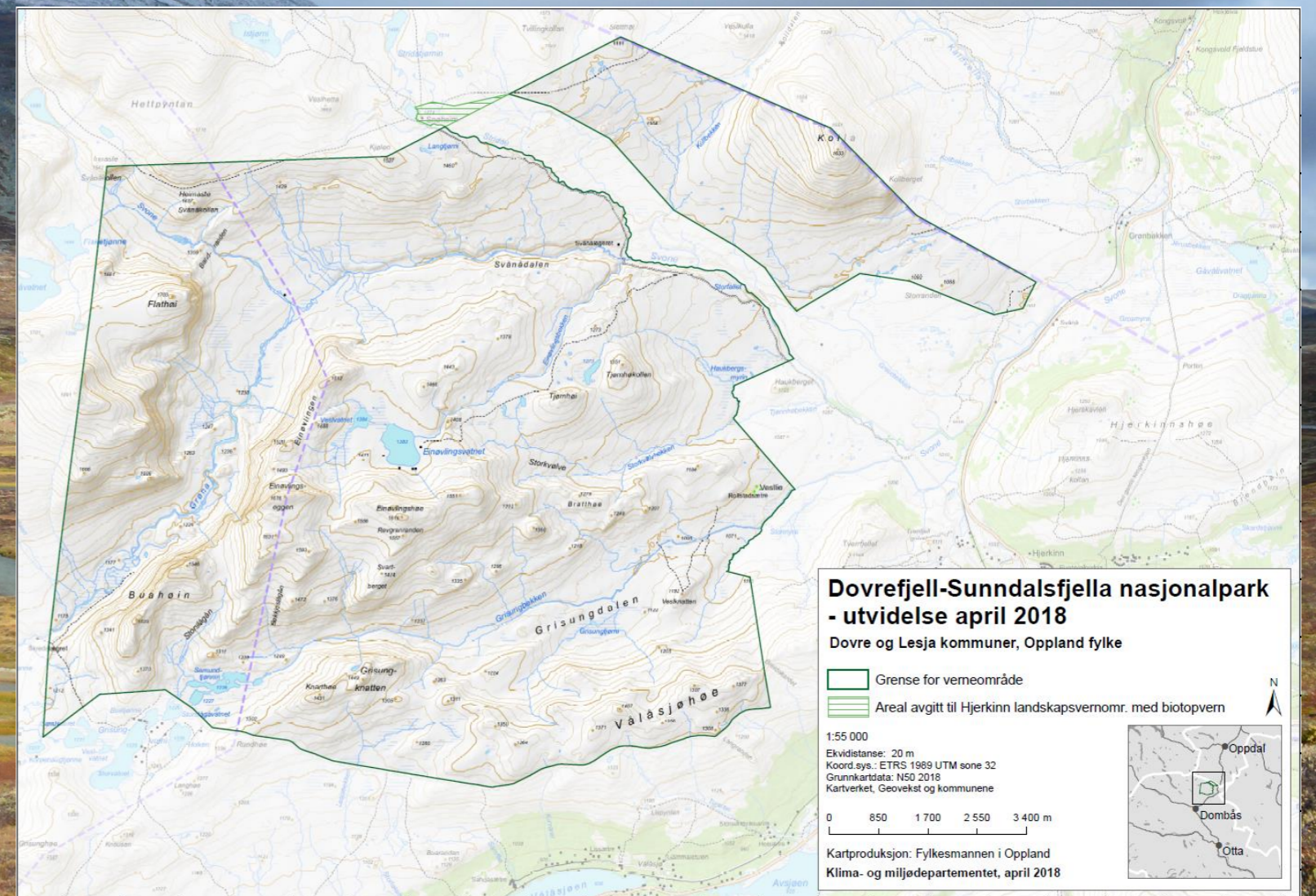
- Formål 2: ta vare på en viktig del av **leveområdet** til villreinen i Snøhetta og Knutshø villreinområder og særlig viktige **trekkorridorer og vandringsrom** for villreintrekket rundt Snøhettamassivet
- Norge er det **eneste landet i Europa** som har intakte høyfjellsøkosystemer med **bestander av villrein**. Av de norske villreinstammene står **villreinen i Dovre-Rondane-regionen (inkludert Dovrefjell) i en særstilling**, da denne regnes som en av de siste bestandene av den **mest opprinnelige ville europeiske fjellreinen**. Gjennom Bern-konvensjonen og den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfold har Norge forpliktet seg til å ta vare på sin opprinnelige flora og fauna.

Figur: NINA-rapport 1313: Kunnskapsgrunnlag om ulike scenarier for Snøheimvegen

«fremtidig vern»

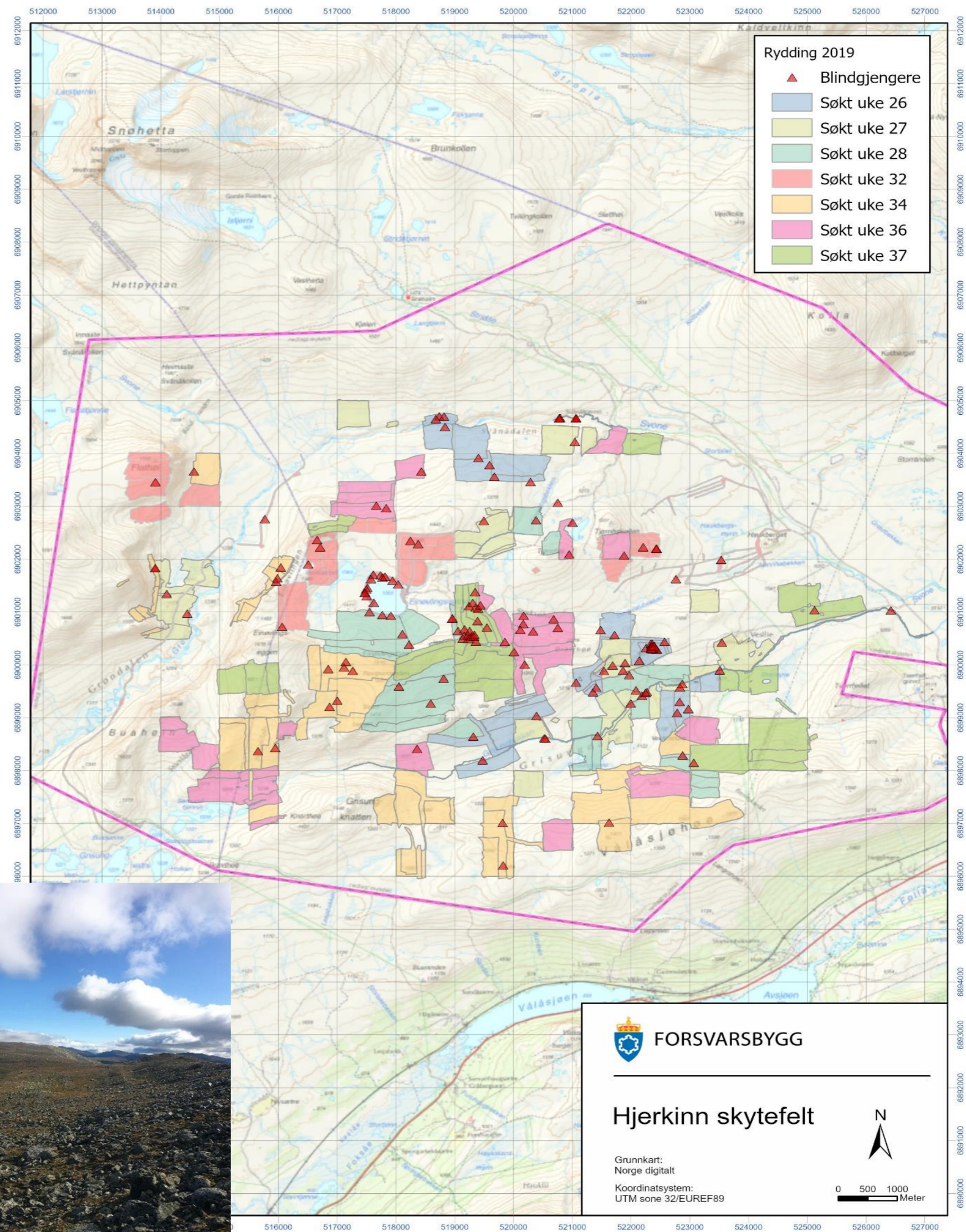
- Hele det tidligere skytefeltet vernet i kongelig resolusjon 2018
- Omfattende og inkluderende prosess av Fylkesmann i Oppland
- 131 km² nasjonalpark og 45,6 km² landskapsvernområde med biotopvern
- Formål 1: vernet skal bidra til å bevare et **tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem** der arter som villrein, jerv, fjellrev, kongeørn og ravn har en nøkkelrolle, og et **vakkert og egenartet landskap preget av et rikt dyre- og planteliv.**

Figur: Vernekart – Utvidelse av Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalpark / Fylkesmann i Oppland
Bakgrunnsfoto: Fylkesmannen i Oppland / Line Andersen

«trygg sivil etterbruk»

- Eksplosivryddet nesten 500 km²
- Over 15 000 soldater har deltatt
- Funnet og destruert ca 19 000 store og små blindgjengere
- Ryddet ca 540 tonn metallskrot bort fra fjellet
- Området vurderes nå som tilstrekkelig trygt å ferdes i

Restrisiko

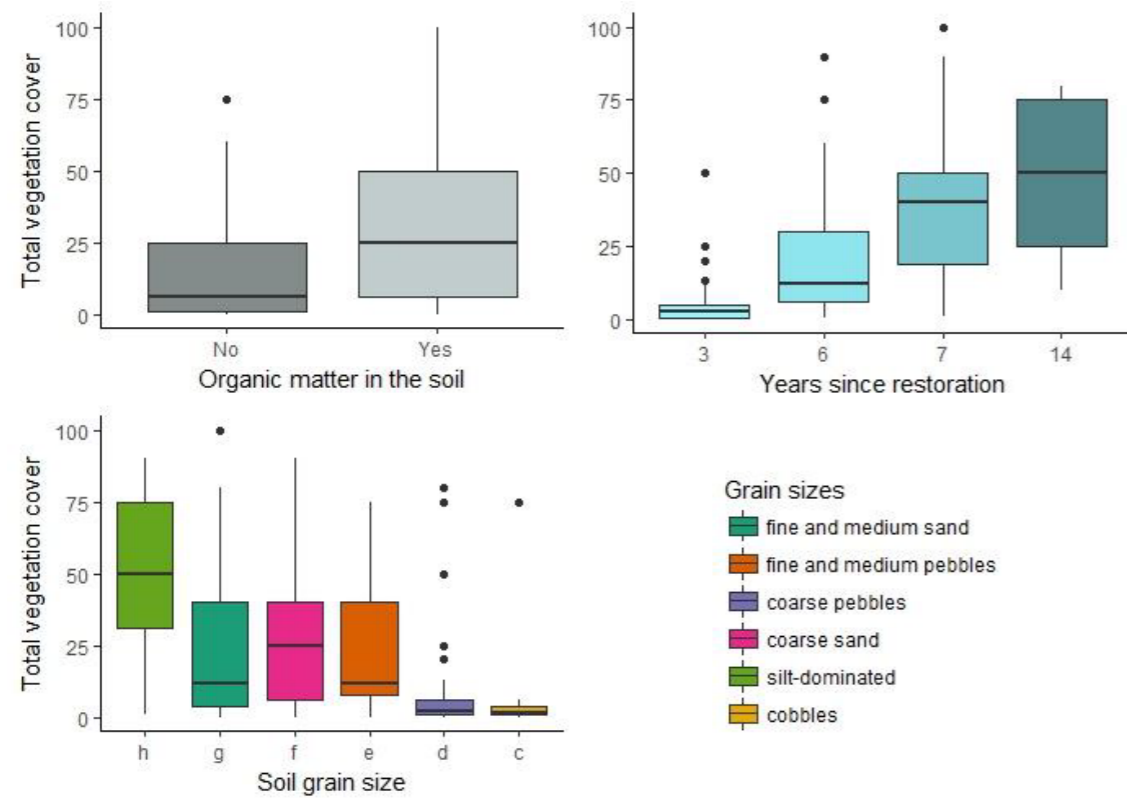
- FFIs foreløpige vurderinger (feb 2020):
 - Sannsynligheten for at en turgåer (går 50 km) skal *passere* et gjenværende objekt på mindre enn 1 meters avstand i 2021 er ca. **2,4 %**, dvs hver 2060 km.
 - Sannsynligheten for å tråkke på det og at det skal medføre skade: **mindre enn 0.01 %**
 - Restrisikoen (samfunnsmessig) vurderes som svært lav, f. eks ca 10 ganger mindre risikofylt enn bilturen Oslo-Dombås.

«.... mest mulig opprinnelig naturtilstand»

Gjenvekst

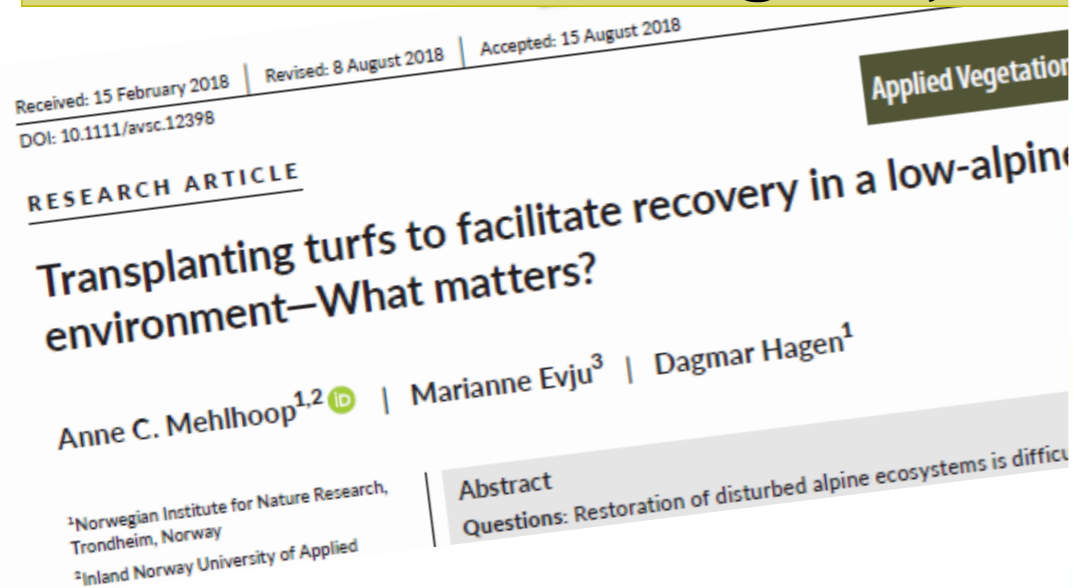

Vier: Jordforhold, planteavstand, +frø, andre arter

47000 vierplanter
115 dekar Hjerkinfrø

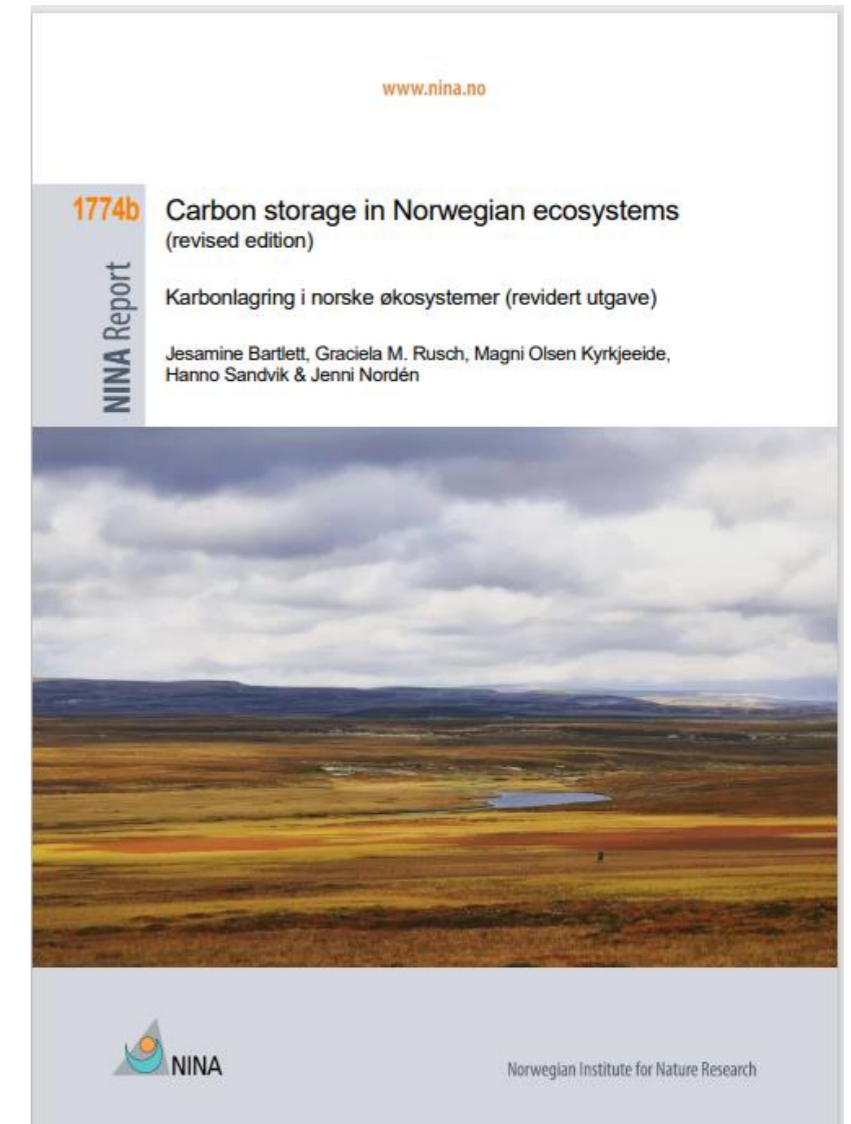
Tuer (standardmetoden):
Jordforhold, TID, tuestørrelse,
avstand til intakt vegetasjon

«.... mest mulig opprinnelig naturtilstand»

Karbon

1. Areal av ulike naturtyper (mangelfull kartlegging)
2. Kunnskap om lagring og opptak i enkelte naturtyper (delvis kunnskap)
3. Rekne om til karbonekvivalenter (CO₂e)
4. SSB – omregning til «kjente størrelser»

Kunnskap med overføringsverdi

- Stor-skala restaurering
 - Fra spade til 40 tonner
- Kunnskap og kompetanse
- Planlegging og oppfølging
- Metoder og prinsipper
- Kostnadseffektive metoder
- Samarbeid og kommunikasjon

Takk for oppmerksomheten.....
og tusen takk for Miljøringenprisen